

Seletuskiri eriolukorra juhi korralduse, millega kehtestatakse liikumisvabaduse piirang Tartus Raatuse 22 ühiselamus, juurde

Sissejuhatus ja põhjendused liikumisvabaduse piirangu kehtestamiseks

Vabariigi Valitsus kehtestas 12. märtsi 2020. a korraldusega nr 76 Eestis eriolukorra seoses COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse pandeemilise levikuga maailmas, viiruse Eestisese leviku tuvastamisega ja laienemise suure tõenäosusega ja sellest tingitud massilise nakatumise ohuga ning vajadusega rakendada hädaolukorra seaduse 4. peatüki 2. jaos sätestatud juhtimiskorraldust ning anda võimalus rakendada vajaduse korral samas peatükis sätestatud meetmeid.

Hädaolukorra seaduse § 19 lõike 1 kohaselt võib eriolukorra välja kuulutada loodusõnnetusest, katastroofist või nakkushaiguse levikust põhjustatud hädaolukorra lahendamiseks, kui hädaolukorda ei ole võimalik lahendada ilma eriolukorra ajaks ette nähtud juhtimiskorraldust või meetmeid rakendamata. Eriolukorra väljakuulutamise on tõsisemate tagajärgedega ning ulatuslikumate hädaolukordade korral lisameede, millega saab tõhustada hädaolukorra lahendamist, koondades kogu sündmuse või sündmuste ahela juhtimise ühtse juhtimise alla ning rakendades eriseadustega võrreldes lisameetmeid olukorra lahendamiseks.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 34 kohaselt on igaühel, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda võib seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, riigikaitse huvides, loodusõnnetuse ja katastroofi korral, nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, looduskeskkonna kaitseks, alaealise või vaimuhaige järelevalvetuse ärahoidmiseks ja kriminaalasja menetluse tagamiseks. Hädaolukorra seaduse § 31 lõigete 1 ja 3 alusel on eriolukorra juhul õigus kehtestada viibimiskeeld ja liikumisvabaduse piirang, kui see on vajalik eriolukorra väljakuulutamise põhjutanud hädaolukorra lahendamiseks.

Terviseameti Lõuna regionaalosakond (edaspidi *Terviseamet*) tuvastas 17. aprillil 2020. a epidemioloogilise uuringu käigus, et kuus koroonaviiruse analüüsi positiivse vastuse saanud isikut viibis nakkusohtlikul ajavahemikul 4.–17. aprillini 2020. a aadressil Tartu, Raatuse 22 (Tartu Ülikooli ühiselamu), kus nad suhtlesid tihedalt viidatud hoone teiste elanikega ning osalesid ühiselamus korraldatud sünnipäevapeol. Raatuse 22 hoones on üldkasutatavad ruumid I korrusel, maja läbivad trepid, liftid ning teadolevalt kasutasid kuus koroonaviiruse analüüsi positiivse vastuse saanud isikut oma nakkusohtlikul ajal kõiki nimetatud üldkasutatavaid ruume.

Terviseameti 17. aprilli 2020. a andmetel laekus kõige rohkem positiivseid teste rahvastikuregistri andmete järgi Harjumaal (9) ja Saaremaal (6). Järgnesid Tartumaa ja Ida-Virumaa, kus oli neli uut positiivset testi. Tänapäevase seisuga on enim nakatunuid jätkuvalt vanuserühmas 55–59 (11%), järgnevad vanuserühm 45–49 (10%) ja vanuserühm 50–54 (10%). Samas tõdeb Terviseamet, et COVID-19 haigust põhjustav koroonaviirus levib ka neile, kes riskirühma ei kuulu, sest sama päeva info kohaselt andsid ligi kolmandiku viimase ööpäeva positiivsetest proovidest inimesed vanuses 20–29, 16. aprillil moodustasid enam kui veerandi positiivsetest vanuserühma 15–24 eluaastat kuuluvad testitud. Seega on kõigis vanuserühmades väga oluline vältida kontakte ja järgida hügieenireegleid.

Arvestades eeltoodut on põhjendatud eriolukorra juhul kehtestada liikumisvabaduse piirang Tartus Raatuse 22 asuvas ühiselamus viibivatele isikutele ja viibimiskeeld neile, kes ei ole ühiselamu elanikud (v.a korralduses toodud erandid). Piirangud on vajalikud inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks, et tõkestada COVID-19 haigust põhjustava viiruse levikut.

Korralduse sisu

Punkti 1 kohaselt kehtestatakse Tartus Raatuse 22 ühiselamus elavatele isikutele liikumisvabaduse piirang keeluga lahkuda ühiselamu territooriumilt kolmel juhul:

- 1) kuni COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse testimiseni ja nende tulemuste selgumiseni;
- 2) COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse positiivse proovi andnud isikute puhul kuni tervenemiseni;
- 3) alapunktis 2 nimetatud isikute lähikontaktsetele 14 päevaks alates COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse proovi tulemuse selgumisest.

17. aprillil võetakse proove kõigilt sama ühiselamu III korrusel elavatelt isikutelt, sest seal elavad positiivse proovi andnud isikud. Proovide võtmist laiendatakse ka teistele korrustele. Proovide tulemused peaksid saabuma sama päeva õhtul, kuid valdavalt järgmise päeva jooksul. Samal ajal tegeletakse positiivse proovi saanud inimeste lähikontaktsete tuvastamisega. Ühiselamus elavad isikud on olnud omavahelises tihedas suhtluses ja lävitakse ka teistel korrustel elavate isikutega. Praegu on teada, et positiivse proovi andnud isiku lähikontaktsete seas on ka teise Tartu Ülikooli ühiselamu elanik (Narva mnt ühiselamu). Lähtuvalt sellest on põhjendatud isikute kiire testimine ja eraldamine, et pidurdada nakkuse edasist levikut.

Lisaks tegeleb Politsei- ja Piirivalveamet koostöös Tartu Ülikooliga kõigi ühiselamus viibivate isikute täpse tuvastamisega. Valdavalt on tegemist välisüliõpilastega, kes ei ole eriolukorra tõttu koju pöördunud. Tartu Ülikool selgitab välja, kui paljud inimesed kasutavad eriolukorra ajal ühiselamut. Iga inimesega on eraldi üürilepingud ning igapäevast ülevaadet ühiselamu kasutamise kohta ei ole.

Punktis 2 nähakse ette liikumiskiirang COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse positiivse proovi andnud isikutele, kellel on keelatud lahkuda oma üürilepingu järgsest ühiselamu korterist (isikud, kes ootavad COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse testi tulemusi, ja isikud, kellel on tuvastatud COVID-19 haigust põhjustav koroonaviirus). Nimetatud isikud võivad vajaduse korral kasutada korteri juures olevaid ühiskasutatavaid ruume.

Punktis 3 nähakse ette erandid, millistel juhtudel punktides 1 ja 2 nimetatud isikute liikumisvabaduse piirangud ei kehti. Need on juhtumid, kui isik vajab haiglaravi ning kui isikul tuleb ühiselamust lahkuda politseiametniku korraldusel, muu hulgas juhul, kui isik paigutatakse ümber sama ühiselamu piires teise korterisse. Samuti ei kehti liikumisvabaduse piirang isikute elu või tervist ohustava hädajuhtumi korral ning isikute kohta, kelle COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse proov on negatiivne ja kes ei ole COVID-19 positiivse isiku lähikontaktseted.

Punkti 4 kohaselt kehtestatakse ühiselamus viibimiskeeld kõigile, kes ei ole ühiselamu elanikud, keelatud on ühiselamusse siseneda. Viibimiskeeld ei puuduta ühiselamu töötajaid, Tartu linna esindajaid, meditsiinipersonali, politseiametnikke ja teisi isikuid, kellel see on vajalik tööülesannete täitmiseks.

Punkti 5 kohaselt võib Tartu linn koostöös Politsei- ja Piirivalveametiga ning MTÜ Tartu Üliõpilaskülaga kehtestada õueala, kus punkti 1 alapunktis 3 nimetatud isikud, kellel ei ole COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse sümptomeid, võivad liikuda.

Punktis 6 nähakse ette korralduse rakendajad. Politsei- ja Piirivalveametil tuleb tagada punktides 1–4 sätestatud piirangute täitmine korralduses ettenähtud tingimuste kohaselt. Tartu Ülikoolil, Tartu linnal ja MTÜ Tartu Üliõpilaskülal tuleb tagada liikumispääsuga hõlmatud isikutele eluks hädavajalik. Politsei- ja Piirivalveametil ja MTÜ Tartu Üliõpilaskülal tuleb tagada punkti 1 alapunktides 2 ja 3 (COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse positiivse proovi andnud isikud ja nende lähikontaktsed) ning punkti 3 alapunktis 4 nimetatud isikute (kelle COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse proov on negatiivne ja kes ei ole lähikontaktsed) üksteisest eraldamine.

Punktis 7 nähakse ette, et korralduse punktides 1–5 sätestatud meetmete üle teeb järelevalvet Politsei- ja Piirivalveamet.

Punktis 8 nähakse ette korraldusega kehtestatud meetmete kehtivus. Meetmed kehtivad kuni selle korralduse muutmiseni ning nende vajalikkust hinnatakse hiljemalt iga kahe nädala järel.

Punktis 9 nähakse massiteabevahendite valdajatele ette kohustus avaldada korraldus viivitamata, muutmata kujul ja tasuta.

Punktis 10 nähakse ette korralduse jõustumine selle allakirjutamisel.

Samuti selgitatakse korralduses eriolukorra meetme nõuetekohaselt täitmata jätmisel rakendatavaid sanktsioone ja isikute õigusi korralduse vaidlustamisel.